

Załącznik nr 2

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Andrzej Jan Krasuski

2. Tytuły zawodowe i stopnie naukowe

2003 – stopień naukowy doktora nauk prawnych, nadany Uchwałą Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk z dnia 12 grudnia 2003 r.

Rozprawa doktorska pt. „Reglamentacja prawna działalności telekomunikacyjnej w Polsce na tle prawa wspólnotowego”, napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Cezarego Kosikowskiego. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli prof. dr hab. Andrzej Bierć oraz prof. dr hab. Karol Sobczak.

2003 – wpis na listę radców prawnych.

1997 – tytuł magistra prawa.

1992-1997 - studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

3. Przebieg pracy zawodowej

1994 – 1997 – młodszy prawnik, Kancelaria Altheimer & Gray.

1997 – 2000 – Associate, Kancelaria Salans Hetzfeld & Heilbronn.

2000 - 2005 – Senior Associate, Kancelaria Baker & McKeznie.

2005 - 2010 – Partner w Kancelarii CMS Cameron McKenna.

2011-2013 – Partner w Kancelarii Chadbourne&Parke.

2013 – do chwili obecnej własna Kancelaria Radcy Prawnego Andrzeja Krasuskiego TEL-LEX.

Od ośmiu lat współpracuję z Instytutem Łączności – Państwowym Instytutem Badawczym z sekcją naukową, w tym w zakresie prowadzenia wykładów i warsztatów naukowych z zakresu europejskiego i polskiego prawa telekomunikacyjnego jak również reglamentacji prawnej działalności gospodarczej. Opinia prof. dr hab. Zbigniewa Jaroszewicza, Dyrektora ds. Naukowych Instytutu Łączności – Państwowego Instytutu Badawczego na temat mojej współpracy z Instytutem Łączności, z dnia 1 marca 2018 r., stanowi Załącznik Nr 6.

Jestem rekomendowany w międzynarodowych rankingach w tym od 2008 r. w Chambers Europe jako wiodący prawnik w dziedzinie: Telekomunikacja, Media i Technologie, Ochrona Danych Osobowych oraz polskich rankingach, w tym Polityka Insight w dziedzinie ochrony danych osobowych.

4. Osiągnięcia naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.)

Jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu przepisu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki wskazuje dzieło opublikowane w całości pt. „**Chmura obliczeniowa. Prawne aspekty zastosowania**” Warszawa 2018 r., wyd. Wolters Kluwer. Jest to pierwsza na rynku polskim praca badawcza, która w kompleksowy sposób podejmuje zagadnienie podstaw prawnych w zakresie podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej (ang. „*cloud computing*”). Do tej pory temat ten nie był podejmowany w polskiej literaturze prawniczej.

Monografia stanowi kontynuację moich prac badawczych nad zagadnieniami reglamentacji prawnej działalności gospodarczej w obszarach teleinformatyki i telekomunikacji. Niniejsza publikacja ma charakter analitycznego studium prawnych warunków podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem chmury obliczeniowej.

Struktura niniejszej monografii odzwierciedla poszczególne etapy analizy obowiązujących i postulowanych ram prawnych. Punktem odniesienia dla modelu regulacji prawnej chmury obliczeniowej w kontekście reglamentacji działalności gospodarczej podejmowanej i wykonywanej w chmurze obliczeniowej było zjawisko „chmury obliczeniowej” i rozwój usług teleinformatycznych świadczonych za pośrednictwem internetu. W ramach opisywania zjawiska chmury obliczeniowej, zdefiniowałem przedmiot działalności w chmurze obliczeniowej w postaci usług dotyczących wykorzystania funkcjonalności zasobów teleinformatycznych, omówiłem ich rodzaje oraz sposób ich świadczenia ze wskazaniem modeli działalności gospodarczej, wyodrębnionych w praktyce obrotu gospodarczego, a także omówiłem podmioty uczestniczące w świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej.

Następnie dokonałem analizy źródeł prawa odnoszących się do działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej w oparciu o podejście empiryczne w badaniu prawa. Istota badań prawnoempirycznych polega na wspólnym połączeniu prawniczej analizy treści obowiązującego prawa z obserwacją praktyki jego stosowania w celu sformułowania m.in. należytych uzasadnionych rekomendacji co do zmian w istniejącym porządku prawnym. Badania prawnoempiryczne rozpoczynają się od analizy obowiązującego stanu prawnego i zmierzają do jego udoskonalenia. Przeważnie kończą się więc wnioskami *de lege ferenda* bądź w przypadku uznania adekwatności obowiązującego prawa prowadzą do sformułowania wniosków zmierzających do pełniejszej realizacji obowiązujących norm.

Pierwsza z tez postawionych w monografii to stwierdzenie, że **w obecnym stanie prawnym w odniesieniu do stosunków prawnych dotyczących świadczenia usług w chmurze obliczeniowej zastosowanie znajdują rozproszone źródła prawa**. Dlatego też wyznaczenie w sposób prawidłowy źródeł prawa mających zastosowanie do działalności prowadzonej w chmurze obliczeniowej ma charakter złożony. Omawiając problematykę rozproszonych źródeł prawa mających zastosowanie do działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej,

przedstawiłem autorską koncepcję metodologii porządkowania rozproszonych źródeł prawa i na tej podstawie wskazałem następujące modele przedstawiające źródła prawa mające zastosowanie do działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej, tj.: 1) model przedstawiający źródła prawa odnoszące się do chmury obliczeniowej z perspektywy zasobów niezbędnych do świadczenia usług w chmurze obliczeniowej oraz 2) model przedstawiający źródła prawa odnoszące się do chmury obliczeniowej z perspektywy stron umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. W modelach tych wyróżnione zostały zarówno przepisy prawa stanowione przez polskiego prawodawcę, jak i przepisy unijne, w tym prawo pierwotne oraz prawo pochodne, odnoszące się do aktów prawnych stanowionych przez organy Unii Europejskiej, z uwzględnieniem zasady, iż akty prawa pierwotnego są bezpośrednio stosowane.

Analizując ramy prawne, w jakich dostawca usług w chmurze obliczeniowej prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej, wyróżnić można przepisy prawa, jakie odnoszą się do podstawowych zasobów prowadzenia działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej. Niezależnie od sposobu definiowania chmury obliczeniowej, to jednak bazując na modelach świadczenia usług w chmurze obliczeniowej omówionych w publikacji, podstawowe zasoby infrastrukturalne pozostają niezmienione, co powoduje, że model ten ma charakter uniwersalny. Wnioski z analizy pierwszego z modeli źródeł prawa przedstawione zostały z wykorzystaniem trzech rodzajów zasobów: 1) sprzęt teleinformatyczny, 2) oprogramowanie oraz 3) dostęp jako uprawnienie do korzystania z internetu.

Drugi z modeli przedstawiający źródła prawa odnoszące się do chmury obliczeniowej z perspektywy stron umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej przedstawiony został w monografii z perspektywy podmiotów będących stronami umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. Model ten odnosi się do stosunku prawnego pomiędzy dostawcą usług w chmurze obliczeniowej a odbiorcą tych usług (użytkownikiem).

Łącznikiem pomiędzy wskazanym źródłem prawa a działalnością w chmurze obliczeniowej – zwanym dla celów tego modelu „punktem styczonym” – są zagadnienia, które występują w działalności gospodarczej polegającej na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej i które są przedmiotem odrębnych regulacji prawnych. Zagadnienia te ustalone zostały na podstawie sposobu interpretacji działalności gospodarczej podejmowanej i wykonywanej w chmurze obliczeniowej, w zakresie opisanym w monografii. Działalność gospodarcza w chmurze obliczeniowej ujęta została w sposób szeroki i została podzielona na dwa etapy A i B: poprzedzający zawarcie umów z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej oraz na etap zawarcia i wykonania umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej.

W ramach grupy A uwzględnione zostały zagadnienia odnoszące się do czynności wstępnych poprzedzających rozpoczęcie świadczenia usług w chmurze obliczeniowej, obejmujących ustalenie dopuszczalności prowadzenia działalności w chmurze obliczeniowej, wybór formy prawnej prowadzenia takiej działalności oraz obowiązki rejestrowe związane z podejmowaniem takiej działalności. Grupa B dotyczy tych etapów działalności dostawcy usług w chmurze obliczeniowej, które mierzone są począwszy od rozpoczęcia działalności

gospodarczej podmiotu jako dostawcy usług w chmurze obliczeniowej. W ramach grupy B wyróżnione zostały etapy dotyczące pozyskania klienta, a więc działania marketingowe z uwzględnieniem działań marketingowych bezpośrednich. Ponadto w ramach grupy B wyodrębnione zostały etapy odnoszące się do przygotowania umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej, uwzględniające ocenę charakteru prawnego usług świadczonych w chmurze obliczeniowej, ocenę charakteru prawnego umowy, za pośrednictwem której usługi w chmurze obliczeniowej są świadczone. Dodatkowo wyróżnienia wymagało zagadnienie dotyczące wyboru przepisów właściwych odnoszących się do użytkowników usług w chmurze obliczeniowej. W monografii wskazałem na odrębne regulacje odnoszące się do użytkowników usług w chmurze obliczeniowej będących konsumentami. W ramach grupy B omówiłem między innymi dwa etapy dotyczące przedmiotu umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej szczególnie istotne dla oceny czy dopuszczalne jest zawarcie przez klienta umowy o świadczenie usług z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej i czy dopuszczalne jest powierzenie do przetwarzania informacji. Uwzględniłem również przepisy prawa odnoszące się do rodzaju informacji, w tym tajemnic prawnie chronionych. Ponadto źródła prawa określają obowiązki związane z powierzeniem informacji. Nie zawsze charakter prawny informacji będzie wskazywał źródło prawa, jakie użytkownik usług w chmurze obliczeniowej zobowiązany jest uwzględnić przed zleceniem usług w chmurze obliczeniowej. Taka sytuacja będzie miała miejsce zarówno w przypadku organów administracji publicznej, jak i instytucji wskazanych w przepisach prawa bankowego. W tym przypadku zbiór przepisów prawa odnoszących się do wykorzystania systemów teleinformatycznych przez organy administracji publicznej będzie wskazywał wymogi związane z przetwarzaniem informacji przez dostawcę usług w chmurze obliczeniowej.

W ramach grupy B wskazałem źródła prawa odnoszące się do treści umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej i sposobu ich świadczenia.

W modelu źródeł prawa wyróżnione zostało również to, dla którego z podmiotów, tj. dla dostawcy usług w chmurze obliczeniowej bądź podmiotu korzystającego z usług, istotne jest ustalenie źródeł prawa. Innymi słowy, która ze stron umowy o świadczenie usług ustala źródła prawa. Kryteriami decydującymi o tym, który z podmiotów ustala źródła prawa, są zakresy przedmiotowy i podmiotowy źródeł prawa. W modelu wyróżnione zostały te przepisy prawa, których ustalenie jest istotne dla dostawcy usług w chmurze obliczeniowej, oraz te źródła prawa, których ustalenie jest istotne dla usługobiorców.

Celem tego modelu jest wskazanie źródeł prawa przez pryzmat chronologii zdarzeń (etapów) związanych z podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej mającej na celu świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. Za sprawą kolumny poświęconej podmiotom zainteresowanym ustaleniem źródeł prawa, model źródeł prawa pozwala na określenie ryzyka związanego ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej.

Przedstawiając wnioski z analizy modelu źródeł prawa odnoszących się do dostawcy usług w chmurze obliczeniowej wskazałem na brak zakazu podejmowania i wykonywania działalności polegającej na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej. W obecnym stanie prawnym zarówno podejmowanie, jak i wykonywanie działalności polegającej na świadczeniu usług w

chmurze obliczeniowej nie jest uregulowane szczególną regulacją, która ustanawiałaby wymogi wstępne związane z tego rodzaju działalnością.

W ramach omawiania ram prawnych mających zastosowanie do działalności w chmurze obliczeniowej działalność polegającą na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej należy poddać ocenie z punktu widzenia podlegania przepisom ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Działalność w zakresie świadczenia usług w chmurze obliczeniowej zakwalifikowana powinna zostać jako działalność gospodarcza przy spełnieniu warunków określonych w art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 ze zm.), tj. prowadzenia tej działalności w sposób zarobkowy, zorganizowany i ciągły.

W monografii przedstawiłem wnioski z analizy modelu źródeł prawa odnoszących się do użytkownika (odbiorcy) usług w chmurze obliczeniowej.

Na potencjalnym kliencie spoczywa obowiązek zapewnienia, że zasady i warunki przetwarzania informacji przez podmiot trzeci działający w imieniu i na rzecz potencjalnego klienta będą co najmniej takie same jak wtedy, gdy informacje te przetwarzane były przez potencjalnego klienta. Oznacza to, że na potencjalnym kliencie spoczywa obowiązek zapewnienia, że umowa o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej będzie uwzględniała obowiązki ustawowe, jakie potencjalny klient obowiązany jest spełnić. Dostawca usług w chmurze obliczeniowej nie musi tych obowiązków znać, dlatego też nie będzie ich przewidywał w treści umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. Uwzględnienie wymogów związanych z powierzeniem przetwarzania informacji wynikających z przepisów szczególnych dotyczących poszczególnych informacji wymaga prowadzenia negocjacji z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej. W tym kontekście istotna jest po stronie potencjalnych klientów negocjujących umowy z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej znajomość przepisów prawa. Analizując zagadnienie źródeł prawa mających zastosowanie do odbiorców usług w chmurze obliczeniowej, należy przyjąć założenie dotyczące zróżnicowanego stopnia znajomości przepisów prawa w ogólności, jak również zróżnicowany stopień znajomości zjawiska chmury obliczeniowej. Zróżnicowany stopień znajomości zjawiska chmury obliczeniowej przekłada się na zróżnicowany stopień znajomości przepisów odnoszących się do chmury obliczeniowej. Na tym tle podkreślenia wymaga zróżnicowany stopień znajomości przepisów, na podstawie których sformułowane zostały obowiązki, jakie dostawca usług powinien spełnić w związku ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej. Rozproszenie źródeł prawa regulujących działalność polegającą na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej stanowi barierę w korzystaniu tych usług.

Monografia uwzględnia uregulowania prawne odnoszące się do przetwarzania informacji.

Modele wskazujące na przepisy prawa dotyczące działalności w chmurze obliczeniowej uzupełnione zostały poprzez omówienie w monografii zagadnienia normalizacji i jej wpływu na rozwój działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej, w tym w aspekcie bezpieczeństwa teleinformatycznego i interoperacyjności.

W monografii postawiłem **tezę o potrzebie rozwoju norm dotyczących sposobu świadczenia usług w chmurze obliczeniowej i korzystania z tych usług**. Istotnym zagadnieniem poddanym analizie był wpływ normalizacji na zapewnienie interoperacyjności chmury obliczeniowej. Interoperacyjność chmury obliczeniowej związana jest z uprawnieniem do przenoszenia danych pomiędzy dostawcami usług w chmurze obliczeniowej. Normalizacja dotycząca interoperacyjności ma istotne znaczenie w kontekście problemu ograniczania klienta w możliwości zmiany dostawcy usług (ang. *vendor lock-in*).

Wnioski z powyższej analizy prowadzą do postawienia **tezy o potrzebie opracowania dodatkowej, odrębnej regulacji prawnej odnoszącej się do stosunków prawnych zachodzących w chmurze obliczeniowej**. Teza ta uzasadniona jest następującymi względami.

Punktem odniesienia dla analizy potrzeby opracowania dodatkowej regulacji prawnej odnoszącej się do chmury obliczeniowej jest stosunek prawny zwany umową o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej, nawiązywany pomiędzy dostawcą usług chmurowych a użytkownikiem tych usług. Charakter prawny umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej został poddany w monografii analizie. Przedmiotem umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej jest zobowiązanie jednej strony tej umowy (usługodawcy) do zapewnienia drugiej stronie umowy (usługobiorcy), za wynagrodzeniem, świadczenia usług odpowiadających funkcjonalnościom zasobów teleinformatycznych, zarządzanych przez usługodawcę, przy czym dostęp do tych usług realizowany jest przez aplikacje i za pomocą usługi dostępu do internetu, świadczonej przez podmiot trzeci.

Z przedstawionego w rozdziale I monografii opisu wynika istotna złożoność przedmiotu usług świadczonych w chmurze obliczeniowej. Złożoność ta odzwierciedlona jest w następujących aspektach.

Pierwszy aspekt dotyczy poprawnego sposobu definiowania przedmiotu usługi świadczonej w chmurze obliczeniowej. Przedmiot ten ustalany jest w obszarze teleinformatyki, a więc dziedziny techniki o tworzeniu i wykorzystaniu systemów komputerowych. Zakres usług świadczonych w chmurze obliczeniowej zależy przede wszystkim od zasobów teleinformatycznych, jakie pozostają w dyspozycji, a więc mogą być eksploatowane przez dostawcę usług chmurowych. Przedmiotem usługi są funkcjonalności zasobów teleinformatycznych, a więc wszystkie funkcje, jakie zasoby teleinformatyczne mogą realizować. Cele, dla których w obrocie gospodarczym pozyskiwane są zasoby teleinformatyczne, realizowane są przez funkcje tych zasobów. W przypadku zlecenia świadczenia usług w chmurze obliczeniowej zleceniobiorca korzysta właśnie z funkcji zasobów teleinformatycznych bez konieczności fizycznego pozyskiwania tych zasobów.

Drugim aspektem świadczącym o złożoności przedmiotu usług w chmurze obliczeniowej jest konieczność traktowania eksploatowanych zasobów teleinformatycznych w dwóch wymiarach, tzn. w wymiarze fizycznym, a więc infrastruktury sprzętowej (ang. *hardware*), oraz w wymiarze wytworzonego środowiska teleinformatycznego, w oparciu o oprogramowanie zainstalowane i pracujące na tych zasobach sprzętowych. W odniesieniu do wytworzonego środowiska teleinformatycznego złożoność sposobu określania usług w chmurze obliczeniowej

spotęgowana jest przez zastosowane techniki zwielokrotniania funkcjonalności bez fizycznej zmiany zasobów teleinformatycznych eksploatowanych przez dostawcę usług chmurowych.

Trzecim aspektem wpływającym na złożoność usług w chmurze obliczeniowej jest świadczenie usług o różnym zasięgu, do którego odnosi się chmura, a więc począwszy od chmury prywatnej, a skończywszy na chmurze publicznej.

Czwartym aspektem świadczącym o złożoności przedmiotu usług świadczonych w chmurze obliczeniowej jest świadczenie usług w chmurze obliczeniowej z wykorzystaniem internetu, a co za tym idzie – w przeważającej mierze – z wykorzystaniem zasobów teleinformatycznych, które zlokalizowane zostały w różnych miejscach, innych niż siedziba bądź miejsce zamieszkania zleceniodawcy usług chmurowych.

W konstatacji przedmiot umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej i sposób jego ustalania oraz kryteria określenia wartości przedmiotu tych usług, w oparciu o które wyliczana jest cena za ich świadczenie, są niezwykle trudne do zrozumienia przez przeciętnego potencjalnego klienta usług w chmurze. Wymagają bowiem posiadania specjalistycznej wiedzy z zakresu technik teleinformatycznych. Posiadanie dodatkowej wiedzy z zakresu teleinformatyki jest niezbędne, aby w prawidłowy sposób ocenić potrzebę korzystania z usług świadczonych w chmurze obliczeniowej, określić rodzaj tych usług i rodzaj zastosowanej chmury do ich realizacji, a ponadto w prawidłowy sposób określić zagrożenia związane z integracją środowiska teleinformatycznego, jakie zostaje udostępnione przez dostawcę usług chmurowych z własnym środowiskiem teleinformatycznym. Stan wiedzy o sposobie korzystania z urządzeń końcowych (telefonów, smartfonów, tabletów i komputerów) prowadzący się do prostych funkcji użytkownika właściwych dla przeciętnego klienta usług chmurowych jest niewystarczający, aby w sposób prawidłowy przeanalizować ofertę usług chmurowych i ryzyka związane ze świadczeniem tych usług. Tylko bowiem wąska grupa dużych przedsiębiorców mających wsparcie wewnątrzorganizacyjne służb teleinformatycznych może w sposób prawidłowy przeanalizować taką ofertę. Podmiot zamierzający korzystać z usług w chmurze obliczeniowej jest w gorszej (słabszej) pozycji niż dostawca usług w chmurze obliczeniowej, zważywszy na brak dostatecznej wiedzy o sposobie świadczenia usług w chmurze obliczeniowej. Źródłem nierówności stron jest brak dostatecznej wiedzy potencjalnego klienta, jak również strony zawartej umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej na temat przedmiotu umowy i sposobu świadczenia usług chmurowych. Ponadto źródłem tym jest także brak wymogów prawnych po stronie dostawcy usług w chmurze obliczeniowej w zakresie współpracy z potencjalnym klientem i użytkownikiem usług w chmurze obliczeniowej.

Istotną przesłanką uzasadniającą przygotowanie nowej regulacji jest również to, iż w odniesieniu do informatyki i telekomunikacji opracowana została przez jednostki normalizacyjne znacząco duża liczba norm technicznych, które wykorzystywane są przez dostawców usług w chmurze obliczeniowej. Stan ten skutkuje powstaniem problemów technicznych związanych z interoperacyjnością środowisk teleinformatycznych klienta, dostawcy usług w chmurze obliczeniowej, jak i podmiotów trzecich, współpracujących z

dostawcą usług w zakresie świadczenia usług chmurowych, jak również współpracujących z klientem (np. jako nowi dostawcy usług świadczonych w chmurze obliczeniowej).

W monografii wskazałem również na fakt, iż korzystanie z usług świadczonych w chmurze obliczeniowej, jako funkcjonalności zasobów teleinformatycznych, ma istotny wpływ na bezpieczeństwo teleinformatyczne. Skala ryzyka związana z ewentualnym naruszeniem bezpieczeństwa teleinformatycznego uzależniona jest od rodzaju, charakteru prawnego i stopnia poufności informacji będących przedmiotem przetwarzania w chmurze obliczeniowej.

W obowiązującym stanie prawnym brak organu administracji publicznej, który w zakresie norm zadaniowych i kompetencyjnych byłby odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad działalnością gospodarczą w chmurze obliczeniowej w związku ze stosunkami prawnymi związanymi ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej. W monografii omówione zostały przyczyny, dla których zasadne jest uregulowanie w przyszłej regulacji prawnej przepisów kompetencyjnych i zadaniowych dla organu administracji publicznej. W szczególności przedstawiona została argumentacja za powierzeniem wskazanemu organowi administracji publicznej m.in. funkcji nadzorczych zamiast funkcji kontrolnych oraz poruszone zostały zagadnienia odnoszące się m.in. do braku określenia na poziomie aktu prawnego rangi ustawowej celów państwa w zakresie rozwoju chmury obliczeniowej w Polsce.

Konieczność powstania nowej regulacji uzasadnia dynamiczny rozwój usług świadczonych w chmurze obliczeniowej. W publikacji omówiona została koncepcja pod nazwą *utility computing* odnosząca się do wykorzystania usług dostępu do funkcjonalności zasobów teleinformatycznych na wzór korzystania z mediów przesyłowych (gazu, prądu, wywozu nieczystości, zaopatrzenia w wodę, usług telekomunikacyjnych), potwierdzając tym samym powszechny charakter tych usług. Istotnym czynnikiem mającym wpływ na rozwój usług w chmurze obliczeniowej jest dynamiczny rozwój internetu.

Wpływ rozwoju usług świadczonych z wykorzystaniem sieci internet na rozwój usług świadczonych w chmurze obliczeniowej jest bardzo wyraźny, jeżeli uwzględnimy to, że postępujący proces wprowadzania inteligentnych rozwiązań w aglomeracjach miejskich (zwany również pod nazwą inteligentnych miast) prowadzi do gromadzenia znaczącej liczby informacji, które muszą być w odpowiedni sposób zarządzane, w tym przechowywane, analizowane, udostępniane jak również usuwane (*Internet Rzeczy*). Ograniczeniem w rozwoju tego rodzaju usług mogłyby być brak dysponowania odpowiednimi zasobami teleinformatycznymi, zapewniającymi możliwość zarządzania bardzo dużymi wolumenami informacji (*Big Data*). Przeciwwagę dla tych ograniczeń stanowią wyspecjalizowane usługi świadczone w chmurze obliczeniowej.

Wpływ na dalszy rozwój usług inteligentnych, w wyniku których będą gromadzone znaczące wolumeny danych, będzie miało niewątpliwie komercyjne uruchomienie usług telekomunikacyjnych świadczonych w ruchomych publicznych sieciach telekomunikacyjnych w standardzie 5G. Przyczyni się to do zwiększenia zapotrzebowania na usługi świadczone w chmurze obliczeniowej.

W konstatacji powstaje problem nierówności stron stosunku prawnego - umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. Brak regulacji prawnych odnoszących się wprost do statusu „dostawcy usług w chmurze obliczeniowej” i jego obowiązków powoduje, że – wynikające z bezwzględnie obowiązujących przepisów – obowiązki spoczywające na użytkowniku usług chmurowych związane z korzystaniem z usług chmurowych nie będą zawsze odzwierciedlone z mocy przepisu prawa w zakresie obowiązków spoczywających na dostawcy usług chmurowych. W przypadku gdy brak jest symetrycznych regulacji po stronie użytkownika usług chmurowych i dostawcy tych usług, płaszczyzną do przeniesienia obowiązków użytkownika usług chmurowych na dostawcę tych usług stanowi umowa o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. W takim przypadku, aby przeniesienie obowiązków było możliwe, potrzebny jest konsensus, a więc również zgoda dostawcy usług chmurowych. Uzależnienie od zgody dostawcy usług w chmurze obliczeniowej powoduje, że pozycja klienta zlecającego świadczenie usług chmurowych jest słabsza od dostawcy usług chmurowych.

W monografii stawiam tezę, że przedmiot przyszłej regulacji dotyczącej stosunków prawnych związanych ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej powinien zostać oparty na modelu reglamentacji prawnej działalności gospodarczej związanej ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej.

Zaproponowane w niniejszej publikacji rozwiązania prawne będą niewątpliwie oddziaływać na wyrażoną w przepisie art. 20 Konstytucji RP zasadę wolności gospodarczej poprzez jej ograniczenie. Mając na uwadze to, że wyrażona w Konstytucji RP zasada swobody (wolności) działalności gospodarczej nie ma charakteru absolutnego, w literaturze przyjmuje się, że względność wolności gospodarczej upoważnia do twierdzenia, że normatywne określenie warunków podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej jest równoznaczne z prawnym ustaleniem warunków korzystania z wolności gospodarczej. Przepis art. 20 Konstytucji RP ustanawia wymóg formalny co do aktu prawnego w postaci ustawy, na podstawie którego mogą być wprowadzone ograniczenia swobody działalności gospodarczej. Podobne ograniczenia zawiera przepis art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, stanowiąc, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Powyższe rozważania uzasadniają wdrożenie zaproponowanych rozwiązań prawnych dotyczących działalności podejmowanej w chmurze obliczeniowej na podstawie aktu prawnego rangi ustawy.

Reglamentacja prawna działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej powinna odnosić się zarówno do etapu podejmowania działalności gospodarczej jak również wykonywania tej działalności.

W monografii kierując się zasadą proporcjonalności oraz mając na względzie to, że rynek dostawców usług w chmurze obliczeniowej jest rynkiem pozostającym nadal w fazie rozwoju, uznałem za działanie niepożądane nałożenie na dostawcę usług w chmurze obliczeniowej dodatkowych wymogów prawnych, jakie dostawca usług w chmurze obliczeniowej musiałby

spełnić przed rozpoczęciem świadczenia usług w chmurze obliczeniowej. Należy bowiem zauważyć, że rozwój rynku usług świadczonych w chmurze obliczeniowej uzależniony jest od tego, jak duże będzie zainteresowanie podjęciem działalności gospodarczej w tym zakresie.

W monografii wskazałem na rolę i omówiłem charakter prawny instytucji brokera w chmurze obliczeniowej. Broker może odgrywać istotną rolę wspierającą potencjalnego klienta usług w chmurze obliczeniowej w procesie wyboru dostawcy usług w chmurze obliczeniowej, w tym w aspekcie audytowania dostawcy usług, jak również prowadzenia negocjacji w przedmiocie zawarcia umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej. Ponadto broker może także wspierać użytkownika usług chmurowych w okresie obowiązywania umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej, m.in. w zakresie audytowania usług chmurowych i renowacji umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej.

W związku z powyższym stawiam tezę, że funkcja, jaką pełni broker w chmurze obliczeniowej, powinna być rozpatrywana jako zawód zaufania publicznego i uzasadnia konieczność reglamentacji prawnej w zakresie podejmowania działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej.

Za uznaniem brokera w chmurze obliczeniowej za zawód zaufania publicznego przemawiają następujące argumenty.

Po pierwsze, broker w chmurze obliczeniowej powinien zostać uznany za zawód zaufania publicznego, ponieważ działalność brokera ma niewątpliwie znaczenie dla zakresu i sposobu świadczenia usług w chmurze obliczeniowej. Broker działa na styku dostawcy i klienta usług w chmurze obliczeniowej i spoczywa na nim obowiązek odpowiedniego zabezpieczenia procesu realizacji zapotrzebowania klienta na te usługi.

Po drugie, w działalności brokera w chmurze obliczeniowej istotne znaczenie ma szerokie spektrum podejmowanych przez niego czynności. Broker pełni szereg zadań w trakcie cyklu pozyskiwania i korzystania przez klienta z usług w chmurze obliczeniowej. W fazie poprzedzającej zawarcie umowy broker pełni również funkcję doradczą w zakresie wyboru podmiotu świadczącego usługi w chmurze obliczeniowej.

Po trzecie, znaczenie usług w chmurze obliczeniowej dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego jak również spodziewana skala świadczenia tych usług jako usług (masowych) powszechnych potwierdza istotną rolę brokera w chmurze obliczeniowej, przede wszystkim w obszarze realizowanych przez niego usług podstawowych, tj. usług pośrednictwa.

Po czwarte, złożona specyfika usług świadczonych w chmurze obliczeniowej, dotycząca konstrukcji usług, różnych modeli ich świadczenia, dynamicznego wykorzystania zasobów teleinformatycznych, konieczność dopasowania dostępnych na rynku usług do cech i parametrów technicznych środowiska teleinformatycznego przyszłego klienta, konieczność uwzględnienia usług dostępu do sieci internet, jako jednego z wymogów poprzedzających skorzystanie z usług w chmurze obliczeniowej powoduje, że broker w chmurze obliczeniowej musi posiadać szczególny zakres wiedzy w tym obszarze, który znajduje odzwierciedlenie w

realizowanej przez niego działalności usługowej. Zakresem tej wiedzy nie dysponuje przeciętny potencjalny klient usług świadczonych w chmurze obliczeniowej.

Po piąte, uznanie działalności brokera w chmurze obliczeniowej jako zawodu zaufania publicznego jest uzasadnione także skomplikowanym otoczeniem prawnym dotyczącym pozyskiwania i korzystania z usług w chmurze obliczeniowej. Brak jest bowiem wyodrębnionej regulacji prawnej, która odnosiłaby się do prowadzenia działalności w chmurze obliczeniowej, w tym świadczenia usług w chmurze obliczeniowej. Skomplikowany charakter regulacji prawnych, omówiony w publikacji, tworzy barierę korzystania z usług w chmurze obliczeniowej.

Broker w chmurze obliczeniowej może odgrywać istotną rolę o charakterze ogólnospołecznym, polegającą na weryfikowaniu zgodności z prawem usług oferowanych przez dostawców usług w chmurze obliczeniowej. W związku z tym, że w praktyce broker w chmurze obliczeniowej świadczy usługi dla klientów w okresie poprzedzającym zawarcie umowy z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej, jak również w okresie następującym po zawarciu takich usług, przyjmuje się, że funkcja weryfikowania zgodności z prawem usług w chmurze obliczeniowej mogłaby być realizowana w całym okresie dostępności tej usługi na rynku. Weryfikacja zgodności z prawem usług świadczonych w chmurze obliczeniowej jest istotna z punktu widzenia bezpieczeństwa obrotu prawnego. Aby w sposób efektywny można było realizować czynności zaufania publicznego w zakresie weryfikowania zgodności z prawem usług świadczonych przez dostawcę usług w chmurze obliczeniowej, istnieje potrzeba stworzenia mechanizmów prawnych, które będą zachęcały (bądź w pewnych okolicznościach zobowiązywały) do korzystania z usług świadczonych przez brokerów w chmurze obliczeniowej.

Korzyści związane ze świadczeniem usług przez brokera na rzecz klienta w zakresie weryfikowania zgodności z prawem usług dostawcy w chmurze obliczeniowej mogłyby osiągnąć sam dostawca tych usług. Bezpośrednia korzyść, jaką mogłby odnieść dostawca usług w chmurze obliczeniowej, wynikałaby z tego, że broker w chmurze obliczeniowej monitorowałby przepisy obowiązującego prawa i w oparciu o zmiany w tych przepisach mogłby wskazywać ewentualne niezgodności z prawem świadczonych usług.

Obowiązujące ramy prawne kreują obowiązki po stronie klientów. Sfera działalności dostawców usług w chmurze obliczeniowej, jak również brokerów usług w chmurze obliczeniowej nie jest prawnie uregulowana na podstawie wyodrębnionej regulacji prawnej. Klienci usług świadczonych w chmurze obliczeniowej znajdują się w gorszej sytuacji prawnej, gdyż ich relacje prawne z dostawcami usług w chmurze obliczeniowej oparte są na umowach cywilnoprawnych zawartych głównie w modelu adhezyjnym. Brak mechanizmów prawnych wynikających z braku regulacji w przepisach bezwzględnie obowiązujących odnoszących się do chmury obliczeniowej powoduje, że w przypadku, gdy zmianie ulegną przepisy miejscowo właściwe dla klientów, klienci ci będą mieli ograniczone możliwości dostosowania się do wprowadzonych zmian. Kolejny problem wynika ze specyfiki świadczonych w chmurze obliczeniowej usług, a więc określenia miejsca, w którym mają być przetwarzane dane informacyjne, w tym dane osobowe. To czyni problematycznym ustalenie właściwych przepisów

prawa, jakie miałyby mieć zastosowanie do dostawców usług w chmurze obliczeniowej. Jest to zatem kolejny argument przemawiający za tym, że zasadne jest skorzystanie z usług brokera w chmurze obliczeniowej w zakresie powierzenia mu realizacji czynności polegających na negocjowaniu umów z dostawcą usług w chmurze obliczeniowej w celu zapewnienia zmiany tych umów w przypadku, gdy zajdzie potrzeba ich dostosowania do zmienionych przepisów prawa, z których będą wynikały obowiązki dla klientów usług chmurowych.

Dostrzega się też istotne zadanie brokera w chmurze obliczeniowej w zakresie negocjowania umów o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej z dostawcą tych usług, mając na uwadze, z jednej strony, gorszą pozycję negocjacyjną klienta, wynikającą z zamiaru narzucenia przez dostawcę usług umów adhezyjnych, a z drugiej strony z uwagi na złożony charakter usług świadczonych w chmurze obliczeniowej. Rola brokera w chmurze obliczeniowej w zakresie podejmowania czynności faktycznych i prawnych powinna objąć proces ustalenia warunków świadczenia usługi, w tym odnoszących się do parametrów jakościowych oraz negocjacji umów. Ma to szczególne znaczenie, gdy usługi na rzecz klienta mają być świadczone przez różnych dostawców usług w chmurze obliczeniowej.

W monografii postawiłem również **tezę, iż podstawą regulacji w zakresie podejmowania działalności gospodarczej przez brokera w chmurze obliczeniowej powinien być wpis do rejestru brokerów w chmurze obliczeniowej**. W tym celu powinien zostać utworzony rejestr brokerów w chmurze obliczeniowej jako rejestr publiczny. Przedstawiłem definicję rejestru oraz określiłem jego cechy. Na potrzeby dalszych rozważań rejestrem określać się będzie spis danych dotyczących osób, rzeczy lub praw, posiadający następujące cechy:

- rejestr musi być legalny;
- przyjęcie, utrwalenie, a następnie ujawnienie określonych informacji następuje (co do zasady) w wyniku wpisu do rejestru, czyli podjęcia przez organ rejestrowy decyzji co do składanych informacji i jej późniejszego wykonania w prawie uregulowany sposób;
- rejestr powinien być jawny (uwzględniający jawność formalną i materialną);
- dokonanie wpisu do rejestru rodzi skutki prawne zarówno dla osoby, której wpis dotyczy, jak również dla organów władzy publicznej;
- rejestr powinien być zupełny;
- rejestr prowadzony jest przez organ rejestrowy.

Kolejna z postawionych w monografii tez to założenie, **że rejestr powinien mieć charakter rejestru administracyjnego, w przypadku którego organem rejestrowym powinien być minister właściwy do spraw informatyzacji**. Rejestr administracyjny ma bowiem tę przewagę nad rejestrem sądowym, że może być łatwiej wkomponowany w obowiązujący porządek prawny dotyczący informatyzacji.

Monografia zawiera proponowaną budowę rejestru, opis postępowania rejestrowego, proponowaną regulację prawną dotyczącą opłat rejestrowych, omawia sposoby uwierzytelniania osób korzystających z rejestru w formie elektronicznej, zawiera analizę

wymagań prawnych dotyczących publikacji formularzy rejestrowych jako formularzy elektronicznych.

W uzasadnieniu tezy o potrzebie określenia wymogów prawnych związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej brokera jak również dostawcy w chmurze obliczeniowej wskazałem na następujące wymogi.

W odniesieniu do wykonywania działalności gospodarczej przez brokera w chmurze obliczeniowej po pierwsze wskazano na obowiązek ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej brokera w chmurze obliczeniowej, jako mechanizm zabezpieczenia odpowiedzialności finansowej brokera w chmurze obliczeniowej, mając na względzie zakres i znaczenie wykonywanych przez ten podmiot czynności zleconych.

Po drugie, istotnym zagadnieniem, jaki wymaga uregulowania w przepisach prawa w odniesieniu do działalności brokera w chmurze obliczeniowej, jest zapewnienie niezależności od dostawców usług w chmurze obliczeniowej. W tym zakresie pomocne może być odwołanie do wymogów prawnych dotyczących brokera ubezpieczeniowego, wprowadzonych w art. 24 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (tekst jednolity Dziennik Ustaw z 2016 r., poz. 2077 ze zm.), przy czym ograniczenia przewidziane w tym przepisie nie mogą zostać w całości przeniesione do przyszłej regulacji odnoszącej się do brokera usług w chmurze obliczeniowej. Przede wszystkim w przyszłej regulacji prawnej powinno zostać przewidziane, że broker nie powinien posiadać akcji ani udziałów w spółkach będących dostawcami usług w chmurze obliczeniowej. Broker nie powinien także zasiadać w organach tych podmiotów, w tym zarządu lub rady nadzorczej. Zakazane powinny być te porozumienia, w których broker w chmurze obliczeniowej świadczyłby równolegle usługi na rzecz dostawców usług w chmurze obliczeniowej, w tym w zakresie marketingu (reklamy) usług świadczonych przez dostawców usług w chmurze obliczeniowej, jak również pośredniczenie przy zawieraniu umów z klientem usług chmurowych, w imieniu i na rzecz dostawców usług w chmurze obliczeniowej.

Po trzecie, na podstawie przepisów ustawowych powinien zostać przewidziany wymóg zapewnienia przez dostawcę usług w chmurze obliczeniowej informacji w poufności. W tym miejscu wskazać należy, że usługi świadczone przez brokera są usługami zaufania publicznego. Z tego względu przekazywane brokerowi w chmurze obliczeniowej informacje i dane od zleceniodawcy (tj. użytkownika), jak również dane i informacje gromadzone przez użytkownika w związku ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej powinny zostać zachowane w poufności, ponieważ ich ujawnienie mogłoby narazić użytkownika na szkodę.

W monografii uzasadniając potrzebę określenia wymogów prawnych związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej dostawcy usług świadczonych w chmurze obliczeniowej wskazałem, że na podmiotach zamierzających korzystać z usług świadczonych w chmurze obliczeniowej spoczywają obowiązki wynikające z bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa. Obowiązki te wynikają z charakteru prawnego informacji, jakie w związku z usługą świadczoną w chmurze obliczeniowej powierzane są dostawcy usług do przetwarzania (np. dane objęte tajemnicą telekomunikacyjną, dane osobowe). Źródłem obowiązków może być

również fakt, że użytkownikiem usług w chmurze obliczeniowej jest organ administracji publicznej. Obowiązki te dotyczą także różnych aspektów związanych z korzystaniem z usług podmiotu trzeciego w zakresie przetwarzania tych informacji, w tym udzielenia upoważnienia do przetwarzania informacji, zapewnieniem, aby dane były przetwarzane zgodnie z zakresem i celem, a także mając na uwadze zabezpieczenie informacji. W przepisach prawa wskazane jest, że podmiot odpowiada za podmioty trzecie przetwarzające informacje. Sfera działalności dostawców i brokerów usług w chmurze obliczeniowej nie jest prawnie uregulowana na podstawie szczególnej regulacji. Klienci usług świadczonych w chmurze obliczeniowej znajdują się w gorszej sytuacji, gdyż ich relacje prawne z dostawcami usług oparte są na umowach cywilnoprawnych zawartych głównie w modelu adhezyjnym. Brak mechanizmów prawnych wynikających z braku regulacji w przepisach bezwzględnie obowiązujących odnoszących się do treści umowy w chmurze obliczeniowej powoduje, że w przypadku gdy zmianie ulegną przepisy miejscowo właściwe dla klientów, będą oni mieli ograniczone możliwości dostosowania się do wprowadzonych zmian.

Zanim potencjalny klient przekaze dostawcy usług informacje w celu ich przetwarzania w ramach usługi w chmurze obliczeniowej, dostawca usług w chmurze obliczeniowej powinien mieć możliwość zweryfikowania zasad, warunków i sposobu świadczenia tych usług.

Zważywszy na ramy prawne odnoszące się do działalności użytkowników usług w chmurze obliczeniowej, istnieje potrzeba uregulowania w przyszłej regulacji obowiązku zapewniania, że dostawca usług spełnia wymóg zapewnienia transparentności w zakresie świadczenia usług w chmurze obliczeniowej.

W przypadku wielu przedsiębiorstw, a z pewnością wszystkich większych organizacji, istnieje potrzeba uregulowania wymogu certyfikacji zgodności ich systemów informatycznych z wymogami prawnymi i wymogami dotyczącymi audytu oraz certyfikacji interoperacyjności ich aplikacji i systemów. Istnieje potrzeba uregulowania w umowach z klientami, aby dostawca usług w chmurze obliczeniowej zobowiązany był do określenia w umowie standardów interfejsów dotyczących dostępu do środowiska teleinformatycznego, w oparciu o który świadczone są usługi w chmurze obliczeniowej, jak również do informowania o każdej zmianie norm klienta usług w chmurze obliczeniowej.

Zapewnienie transparentności powinno się wyrażać w wykonaniu obowiązku informacyjnego zarówno przed rozpoczęciem świadczenia usług w chmurze obliczeniowej, jak i w trakcie świadczenia tych usług. Obowiązek informacyjny powinien zostać wykonany przed zawarciem umowy o świadczenie usług w chmurze obliczeniowej jak również w przypadku każdej zmiany zakresu przekazywanych informacji. W przyszłej regulacji prawnej powinien zostać także określony zakres informacji, jaki dostawca usług w chmurze obliczeniowej powinien publikować.

W związku z proponowanymi w monografii rozwiązaniami prawnymi dokonałem analizy prowadzącej do wskazania organu administracji publicznej, któremu będzie można powierzyć zadania związane z rozwojem działalności gospodarczej w chmurze obliczeniowej i

sprawowaniem nadzoru na tą działalnością. Stawiam **tezę, iż organem tym powinien być minister właściwy do spraw informatyzacji.**

Dokonując analizy dotyczącej właściwego organu administracji publicznej, któremu mogłyby zostać przypisane zadania związane z rozwojem działalności w chmurze obliczeniowej i nadzoru nad tą działalnością, należy uwzględnić, że podstawę ustrojowej pozycji każdego organu administracji publicznej tworzą przepisy prawa ustalające sferę działania (kompetencje) tego organu i jego stosunek do organów administracji publicznej niższych i wyższych stopni.

W obowiązującym stanie prawnym brak jest organu administracji publicznej, który w zakresie norm kompetencyjnych i zadaniowych byłby odpowiedzialny za sprawowanie nadzoru nad działalnością gospodarczą w chmurze obliczeniowej w związku ze stosunkami prawnymi związanymi ze świadczeniem usług w chmurze obliczeniowej. W monografii omówione zostały przyczyny, dla których zasadne jest uregulowanie w przyszłej regulacji prawnej przepisów kompetencyjnych i zadaniowych dla wyodrębnionego organu administracji publicznej. Przedstawiona została argumentacja za powierzeniem wskazanemu organowi administracji publicznej m.in. funkcji nadzorczych zamiast funkcji kontrolnych oraz poruszone zostały zagadnienia odnoszące się m.in. do braku określenia na poziomie aktu prawnego rangi ustawowej celów państwa w zakresie rozwoju chmury obliczeniowej w Polsce. Wśród postulatów *de lege ferenda* dotyczących przyszłych zadań organu nadzoru wyodrębniłem prowadzenie portalu rejestrowo-informacyjnego dotyczącego usług świadczonych w chmurze obliczeniowej. Zostały również omówione cel, założenia i opis tego portalu.

Tezę o potrzebie powierzenia ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji zadań związanych z nadzorem nad rozwojem rynku usług w chmurze obliczeniowej uzasadnia potrzeba uwzględnienia zadań, jakie w świetle obowiązujących przepisów prawa zostały już przypisane ministrowi właściwemu do spraw informatyzacji. Zakres zadań, jakie zostały przypisane temu ministrowi, świadczy o posiadanych przez niego kompetencjach, najbardziej odpowiednich do sprawowania nadzoru nad działalnością gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w chmurze obliczeniowej, jak również nad rozwojem działalności gospodarczej w tym obszarze w Polsce.

Niniejsza monografia uwzględnia stan prawny na dzień 20 listopada 2017 r.

5. Omówienie dorobku i pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych z uwzględnieniem kryteriów, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.)

Od dwudziestu lat specjalizuję się w prawie gospodarczym publicznym, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień prawnych dotyczących rynku teleinformatycznego, w tym prawa telekomunikacyjnego, prawa do prywatności i ochrony danych osobowych oraz prawa mediów.

W ramach określonej powyżej specjalizacji podejmowałem analizę zagadnień prawnych zarówno w szeregu publikacjach jak również w ramach świadczenia pomocy prawnej w tym

obszarze prawa. Pozwoliło mi to na prowadzenie badań nad tą dziedziną prawa gospodarczego publicznego przez pryzmat problemów występujących w praktyce obrotu gospodarczego.

Wskazanemu na wstępie obszarowi zagadnień podporządkowana została również moja rozprawa doktorska pod kierunkiem prof. dr hab. Cezarego Kosikowskiego pt. ***Reglamentacja prawna działalności telekomunikacyjnej w Polsce na tle prawa wspólnotowego.***

Dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych obejmuje pozycje w formie komentarzy, monografii (włączając w to monografię „Chmura obliczeniowa. Prawne aspekty zastosowania”, przedstawioną powyżej jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki) oraz artykułów (publikacje naukowe wskazane zostały w Załączniku Nr 4). Ponadto, w ramach omawiania dorobku i pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych, z uwzględnieniem kryteriów, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, w Załączniku nr 5 wskazałem prowadzone przez mnie warsztaty naukowe, prelekcje i konferencje, jak również współpracę z instytucjami naukowymi oraz staże naukowe.

Tematyka publikacji, referatów i prelekcji dotyczy dwóch głównych kierunków badawczych. Pierwszy obejmuje zagadnienia związane z reglamentacją prawną działalnością gospodarczej prowadzonej na rynku telekomunikacyjnym. Drugi obejmuje zagadnienia związane z ochroną danych osobowych oraz związane z chmurą obliczeniową.

Reglamentacja prawna działalności gospodarczej prowadzonej na rynku telekomunikacyjnym

Mój dorobek dotyczący zagadnień prawnych związanych z prawem telekomunikacyjnym obejmuje 4 wydania Komentarza do ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. prawo telekomunikacyjne (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1907 ze zm., dalej „ustawa – Prawo telekomunikacyjne” lub „pr.tel.”), 3 monografie, 7 artykułów naukowych oraz 6 artykułów uzupełniających.

Komentarze:

W 2005 r., nakładem wydawnictwa Lexis Nexis ukazało się pierwsze wydanie komentarza do ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. pt. „Prawo telekomunikacyjne, Komentarz, Warszawa 2005 r.” Ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. uchwalona została w krótkim czasie po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej i miała na celu zapewnienie zgodności z przeprowadzoną w Unii Europejskiej reformą ram prawnych dotyczących prowadzenia działalności w obszarze telekomunikacji i wyrażającą się przyjęciem w 2002 r. pakietem dyrektyw łączności elektronicznej, którego trzon stanowiły następujące dyrektywy:

- dyrektywa 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa);
- dyrektywa 2002/22/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 marca 2002 r. w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników (dyrektywa o usłudze powszechnej);

- dyrektywa 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa o zezwoleniach);
- dyrektywa 2002/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 7 marca 2002 r. w sprawie dostępu do sieci łączności elektronicznej i urządzeń towarzyszących oraz wzajemnych połączeń (dyrektywa o dostępie).

Komentarz ten odnosił się do stanu prawnego z dnia 15 stycznia 2005 r. Ponieważ ustawa prawo telekomunikacyjne była pierwszą ustawą dotyczącą rynku telekomunikacyjnego, uchwaloną po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, w komentarzu szczególną uwagę skupiłem na tych przepisach nowej regulacji, które pozostawały w sprzeczności z pakietem dyrektyw łączności elektronicznej. Przedstawiłem analizę dotyczącą bezpośredniego stosowania przepisów dyrektyw, które nie zostały w sposób prawidłowy implementowane do krajowego porządku prawnego, omawiając skutki braku dostosowania ustawy prawo telekomunikacyjne z perspektywy polskiego rynku telekomunikacyjnego. W pierwszym wydaniu komentarza do ustawy prawo telekomunikacyjne, zastosowałem metodę prawnoporównawczą w zakresie badania prawa, porównując nową ustawę prawo telekomunikacyjne z ustawą z dnia 21 lipca 2000 r. prawo telekomunikacyjne, obowiązującą przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej w zakresie prawnych form reglamentacji działalności telekomunikacyjnej, w odniesieniu do koncepcji „generalnego uprawnienia” i uprawnień szczególnych dotyczących dóbr rzadkich, świadczenia usług telekomunikacyjnych, współpracy międzyoperatorskiej, uprawnień organu regulacyjnego w zakresie nadzoru nad rynkiem telekomunikacyjnym.

W 2008 r. wydane zostało nakładem Lexis Nexis drugie wydanie komentarza do ustawy prawo telekomunikacyjne pt. „Prawo telekomunikacyjne, Komentarz, Wydanie 2, Warszawa 2008 r.” Drugie wydanie komentarza do prawa telekomunikacyjnego uwzględnia stan prawny na 22 listopada 2007 r. Wydanie to w istotnym zakresie różniło się od pierwszego wydania, ponieważ uwzględniono w nim zmiany ustawy prawo telekomunikacyjne wprowadzone trzynastoma ustawami zmieniającymi. Wśród nich znajdowały się zmiany dotyczące instytucji organu regulacyjnego. Kompetencje Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty oraz Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zostały przejęte przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej. Inne znaczące zmiany omówione w drugim wydaniu komentarza dotyczyły postępowań selekcyjnych odnoszących się do gospodarowania częstotliwościami, w tym przetargów i konkursów stosowanych przy przydzielaniu częstotliwości. Przedstawiłem również nowe regulacje dotyczące obrotu zasobami sprzętowymi przeznaczonymi do budowy sieci telekomunikacyjnych za sprawą ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o kompatybilności elektromagnetycznej (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 397).

W 2010 r. wydane zostało nakładem Lexis Nexis trzecie wydanie komentarza do ustawy prawo telekomunikacyjne pt. „Krasuski A., Prawo telekomunikacyjne, Komentarz, Wydanie 3, Warszawa 2010 r.” Trzecie wydanie komentarza do prawa telekomunikacyjnego uwzględnia stan prawny na 1 grudnia 2010 r. W trzecim wydaniu komentarza uwzględniono zmiany ustawy – prawo telekomunikacyjne wprowadzone dziewiętnastoma ustawami zmieniającymi. W komentarzu tym omówione zostały nowe instytucje, w tym m.in. zmienioną definicję „usługi

telekomunikacyjnej” jak również nowe instrumenty prawne przyznane organowi regulacyjnemu do prowadzenia polityki regulacyjnej poprzez analizę rynków właściwych. Omówione zostały także uprawnienia krajowego organu regulacyjnego w zakresie dopuszczalności stosowania regulacji wyprzedzającej (ex ante), w tym poprzez nakładanie obowiązków regulacyjnych na operatorów o znaczącej pozycji rynkowej. Przedstawiłem także nowe regulacje prawne odnoszące się do obronności i bezpieczeństwa państwa oraz bezpieczeństwa i porządku publicznego. W ramach prowadzonych w wydaniu trzecim analiz prawnych zastosowałem instytucję prawoporównawczą w kontekście analizy zgodności wprowadzonych zmian z przepisami prawa unijnego.

W 2015 r. wydane zostało nakładem Wolters Kluwer czwarte wydanie komentarza do ustawy prawo telekomunikacyjne pt. „Krasuski A., Prawo telekomunikacyjne, Komentarz, Wydanie 4, Warszawa 2015 r.” Czwarte wydanie komentarza do prawa telekomunikacyjnego uwzględnia stan prawny na 1 czerwca 2015 r. W komentarzu omówione zostały głębokie zmiany wprowadzone do ustawy – Prawo telekomunikacyjne ustawą z 16 listopada 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo telekomunikacyjne oraz niektórych innych ustaw. Główna przyczyna tych zmian wynikała z potrzeby transpozycji do prawa polskiego zmian wprowadzonych w dyrektywach składających się na ramy regulacyjne w zakresie łączności elektronicznej w Unii Europejskiej (1) dyrektywa 2009/140/WE z 25 listopada 2009 r. zmieniająca dyrektywy 2002/21/WE w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej, 2002/19/WE w sprawie dostępu do sieci i usług łączności elektronicznej oraz wzajemnych połączeń oraz 2002/20/WE w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej, 2) dyrektywa 2009/136/WE z 25 listopada 2009 r. zmieniająca dyrektywę 2002/22/WE w sprawie usługi powszechnej i związanych z sieciami i usługami łączności elektronicznej praw użytkowników, dyrektywę 2002/58/WE dotyczącą przetwarzania danych osobowych i ochrony prywatności w sektorze łączności elektronicznej oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 w sprawie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za egzekwowanie przepisów prawa w zakresie ochrony konsumentów). Ponadto Parlament Europejski i Rada (WE) przyjęły rozporządzenie nr 1211/2009 z 25 listopada 2009 r. ustanawiające Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej (BEREC) oraz Urząd. W wydaniu czwartym szczególną uwagę skupiłem na wyrokach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, jakie zostały w tamtym czasie wydane i jakie w istotny sposób kształtowały sferę praw i obowiązków przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Omówiłem między innymi wyrok (TSUE) z 11 marca 2010 r. w sprawie C-522/08 Telekomunikacja Polska SA w Warszawie v Prezes Urzędu Komunikacji Elektronicznej, Zb.Orz. 2010, s. 2081. Trybunał bowiem orzekł, iż dyrektywę 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11 maja 2005 r. dotyczącą nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniającą dyrektywę Rady 84/450/EWG, dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady („Dyrektywa o nieuczciwych praktykach handlowych”) należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie przepisom krajowym, które poza pewnymi wyjątkami i nie biorąc pod uwagę specyficznych okoliczności danego wypadku,

zakazują składania konsumentowi przez sprzedawcę jakichkolwiek ofert wiązanych (pkt 33 zdanie drugie wyroku). Powyższy wyrok stanowi potwierdzenie wcześniejszego wyroku TSUE z 23 kwietnia 2009 r. w sprawach połączonych C-261/07 i C-299/07 VTB-VAB NV v Total Belgium NV i Galatea BVBA v Sanoma Magazines Belgium NV, Zb. Orz. 2009, s. 2949, pkt 68. Inne przyczyny wynikały z powołania BEREC, konieczności dostosowania polskiego prawa do przepisów rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 544/2009 z 18 czerwca 2009 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 717/2007 w sprawie roamingu w publicznych sieciach telefonii ruchomej wewnątrz Wspólnoty oraz dyrektywę 2002/21/WE w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej, konieczności zmian przepisów ze względu na wdrożenie Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (ERTMS)/GSM-R. Omówiłem także wprowadzone istotne zmiany m.in. w zakresie dostępu telekomunikacyjnego, w tym dostępu do nieruchomości, w związku ze zmianami wprowadzonymi w przepisie art. 139 pr.tel. Nowela wprowadziła narzędzie prawne dla Prezesa UKE do orzekania rozdziału funkcjonalnego. W czwartym wydaniu została podjęta analiza nowej sytuacji prawnej w tym zakresie w kontekście ustawy – Prawo telekomunikacyjne i postanowień dyrektyw unijnych. W wyniku noweli w istotny sposób zostały zmienione przepisy odnoszące się do elementów treści umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych. Uregulowana została forma elektroniczna jako fakultatywna forma zawarcia umowy o świadczenie usług elektronicznych. Przedstawiona została również analiza problemów prawnych z punktu widzenia dotychczasowych problemów związanych ze stosowaniem formy elektronicznej w obrocie gospodarczym. Przedstawiłem także istotne zmiany odnoszące się do gospodarki częstotliwościami. W czwartym wydaniu komentarza analizie poddałem m.in. zmiany przepisów określające warunki współkorzystania z częstotliwości, ograniczenia praw przedsiębiorcy telekomunikacyjnego do wykorzystywania częstotliwości radiowych; klauzule generalne w przesłankach dających podstawę do odmowy przedłużenia rezerwacji częstotliwości. Przedstawiłem ponadto problemy związane z ustaleniem opłat za zmianę rezerwacji częstotliwości; omówiłem zasady unieważniania przetargów, aukcji i konkursów na rezerwację częstotliwości. Zanalizowałem postępowania polegające na przeprowadzeniu aukcji jako samodzielnego trybu przeprowadzania postępowania mającego na celu wyłonienie podmiotu, dla którego zostanie dokonana rezerwacja częstotliwości. Odniosłem się również do zasad wtórnego obrotu prawami do korzystania z częstotliwości, jak również do zasad określania i naliczania opłat za prawo do dysponowania częstotliwościami, a także przedstawiłem regulacje zapobiegające przetrzymywaniu i kumulowaniu praw do korzystania z częstotliwości. W wyniku noweli z 16 listopada 2012 r. zwiększono obowiązki dostawców usług telekomunikacyjnych odnoszących się do tajemnicy telekomunikacyjnej. Dodałem również komentarz do nowego działu VIIa dotyczącego bezpieczeństwa sieci i usług telekomunikacyjnych. Omówiłem także wszystkie zmiany do ustawy prawo telekomunikacyjne wprowadzone po noweli z 16 listopada 2012 r. ustawa – Prawo telekomunikacyjne. Istotne znaczenie dla działalności telekomunikacyjnej w obszarze świadczenia usług telekomunikacyjnych miało wejście w życie z dniem 25 grudnia 2014 r. ustawy z 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 683 ze zm.). Zgodnie z art. 1 tej ustawy reguluje ona prawa przysługujące konsumentowi, w

tym w szczególności: 1) obowiązki przedsiębiorcy zawierającego umowę z konsumentem; 2) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa; 3) zasady i tryb wykonania przysługującego konsumentowi prawa odstąpienia od umowy zawartej na odległość lub poza lokalem przedsiębiorstwa; 4) zasady i tryb zawierania z konsumentem umowy na odległość dotyczącej usług finansowych. Ustawa o prawach konsumenta, jak również ustawa – Prawo telekomunikacyjne w części, która dotyczy umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych zawieranych z konsumentami, stanowią regulacje współistniejące. Na podstawie ustawy z 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta zmieniona została treść przepisu art. 172 pr.tel. W dniu 1 stycznia 2015 r. weszła w życie ustawa z 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz.U. z 2014 r., poz. 1662 ze zm.), która wprowadziła zmiany do ustawy z 29 listopada 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r., poz. 922 ze zm., dalej „Ustawa o ochronie danych osobowych”). W wydaniu czwartym komentarza przedstawiłem także zagadnienia związane m.in. z: 1) regulacją ex ante i deregulacją rynku telekomunikacyjnego, w tym m.in. w kontekście problemów prawnych dotyczących stosowania dotkniętego wadami legislacyjnymi przepisu art. 23 pr.tel.; 2) zarządzaniem częstotliwościami, w tym problemy prawne dotyczące koordynacji międzynarodowej częstotliwości, problematykę postępowań selekcyjnych, współdzielenia częstotliwości, refarmingu częstotliwości oraz zmiany i cofania rezerwacji częstotliwości; 3) ochroną danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną, w tym danych osobowych, zwłaszcza w powiązaniu z obowiązującą od 1 stycznia 2015 r. nowelizacją do Ustawy o ochronie danych osobowych; w kontekście problematyki retencji danych w komentarzu omówiłem skutki prawne wynikające z najnowszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej; 4) problematyką stosowania dotkniętego wadami legislacyjnymi przepisu art. 172 pr.tel.

Monografie

W 2004 r. przygotowałem rozdział pt. „Prowadzenie działalności telekomunikacyjnej w nowym porządku regulacyjnym i jego implementacja w prawie wybranych państw członkowskich Unii Europejskiej”, w monografii pt. „Vademecum Nowego Prawa Telekomunikacyjnego, red. Kulisiewicz T., Wydawnictwo Centrum Promocji Informatyki, Warszawa, 2004 r”. W opracowaniu tym przedstawiłem analizę sposobu dostosowania przez państwa członkowskie ich krajowych porządków prawnych do nowego prawa unijnego w zakresie telekomunikacji, wyznaczonego na podstawie pakietu dyrektyw łączności elektrycznej z 2000 r. Skoncentrowałem się na zagadnieniach związanych z podejmowaniem działalności telekomunikacyjnej. W opracowaniu tym rozstrzygałem problem prawny, czy i na ile poprzez implementację dyrektyw do krajowych porządków prawnych osiągnięty został cel w postaci zapewnienia swobody podejmowania działalności gospodarczej na rynku telekomunikacyjnym.

W 2005 r. ukazała się nakładem wydawnictwa Lexis Nexis publikacja pod tytułem „Umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych, LexisNexis, Warszawa, 2005.” W publikacji tej omówiłem zagadnienia prawne związane z zawieraniem, wykonywaniem i rozwiązywaniem umów o świadczenie usług telekomunikacyjnych. Przedstawiłem przepisy, które budzą

wątpliwości interpretacyjne, zawarte nie tylko w przepisach ustawy - Prawo telekomunikacyjne, lecz także w innych aktach prawnych dotyczących stosunków prawnych pomiędzy dostawcą usług telekomunikacyjnych a abonentem.

Również w 2005 r. w publikacji „Nowe prawo telekomunikacyjne w praktyce (red.) Krasuski A., Wydawnictwo Centrum Promocji Informatyki, Warszawa, 2005” opublikowane zostały dwa moje artykuły: „Wybrane problemy interpretacyjne nowego prawa telekomunikacyjnego” oraz „Umowa o świadczenie usług telekomunikacyjnych”.

Artykuły naukowe

W 2004 r. w numerze 2 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się mój artykuł pt. „Reglamentacja działalności telekomunikacyjnej w Niemczech”. W kontekście przystępowania Polski do Unii Europejskiej poddałem analizie, zagadnienie, czy a jeśli tak to w jakim stopniu prawo telekomunikacyjne w wybranych państwach członkowskich jest zgodne z przyjętym w 2002 r. pakietem dyrektyw łączności elektronicznej. Kierując się powyższymi względami, w artykule został zbadany proces dostosowania prawa telekomunikacyjnego w Niemczech do wymogów wynikających z nowego pakietu regulacyjnego w zakresie uregulowania uprawnień do prowadzenia działalności telekomunikacyjnej. W wyniku przeprowadzonej analizy postępów w zakresie zmian prawa telekomunikacyjnego w Niemczech i zakresu regulacji działalności telekomunikacyjnej sformułowałem wnioski de lege ferenda dla polskiego ustawodawcy.

W 2004 r. w numerze 4 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się mój artykuł pt. „Reglamentacja działalności telekomunikacyjnej – rozważania de lege lata i de lege ferenda”. W artykule tym przedstawiłem zarys koncepcji prawnej regulacji warunków podejmowania działalności telekomunikacyjnej. Przyczyną dla tych rozważań były problemy prawne związane z brakiem dostosowania ustawy prawo telekomunikacyjnej do wymogów prawa unijnego jak również brak zgodności przepisów tej ustawy w obszarze podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej z Konstytucją RP. W zakresie wniosków de lege ferenda przedstawiłem zarys modelu regulacji zasad podejmowania działalności telekomunikacyjnej.

W 2009 r. w numerze 12 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się mój artykuł, którego współautorem była Agnieszka Besiekierska pt. „Audiowizualne usługi medialne w prawie wspólnotowym”. Mój udział w tej publikacji szacuję na 70 %. W artykule tym omówiliśmy problemy prawne związane z transpozycją do krajowego porządku prawnego zaleceń wynikających z dyrektywy 2007/65/UE w sprawie audiowizualnych usług medialnych. W ramach omawianych zagadnień uwypuklone zostały zagadnienia dotyczące realizacji obowiązku zapewnienia neutralności technologicznej jak również w aspekcie właściwego odzwierciedlenia obowiązku dotyczących dostawców usług medialnych.

W 2016 r. w numerze 6 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się mój artykuł pt. „Postępowanie w sprawie zmiany rezerwacji częstotliwości”. Przedmiotem artykułu było omówienie praw przysługujących Prezesowi Urzędu Komunikacji Elektronicznej (dalej „Prezes UKE”) do zmiany decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości obejmującej zmianę

przyznanego zakresu częstotliwości. W artykule tym poświęciłem uwagę zagadnieniom, które powodują problemy interpretacyjne, dotyczącym praw przysługujących Prezesowi UKE do zmiany decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości obejmującej zmianę przyznanego zakresu częstotliwości. Osobną kwestią są również prawa podmiotów trzecich do udziału w tym postępowaniu. Problem ten jest istotny z punktu widzenia bezpieczeństwa obrotu prawnego, gdyż niedopuszczenie osoby trzeciej w charakterze strony skutkuje wznowieniem postępowania. Zgodnie z przepisem art. 145 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego w sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznowia się postępowanie, jeżeli strona bez własnej winy nie brała udziału w postępowaniu. W artykule przedstawiono analizę orzecznictwa sądów administracyjnych oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

W 2016 r. w numerze 7 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się artykuł pt. „Zabezpieczenie nowacyjne na prawach z rezerwacji częstotliwości”. Przedmiotem publikacji była analiza dopuszczalności ustanowienia zabezpieczenia nowacyjnego na prawach wynikających z decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości. W ramach postępowania zabezpieczającego strona lub uczestnik postępowania może wystąpić o zabezpieczenie roszczenia. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia jest roszczenie niepieniężne, wówczas sąd, działając na podstawie przepisu art. 755 § 1 pkt 1 ustawy z dnia z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 155 ze zm.), udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania. W tym kontekście w artykule tym analizowałem zagadnienie, czy uprawnienie sądu powszechnego rozciąga się na możliwość ograniczenia prawa wynikającego z decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości poprzez ustanowienie zakazu wykorzystywania częstotliwości. Sytuacje takie miały miejsce w praktyce i budziły wątpliwości prawne.

W 2016 r. w numerze 8 Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego ukazał się artykuł pt. „Prawne podstawy przetwarzania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną.” Przedmiotem publikacji było omówienie problemu wzajemnej sprzeczności przepisów art. 159 pr.tel. oraz art. 161 ust. 1 pr.tel., odnoszących się do podstaw prawnych przetwarzania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną. Przepisy te regulują tę samą materię w odmienny sposób, przy czym żaden z nich nie jest przepisem szczególnym wobec drugiego. Problem ten jest widoczny w szczególności w przypadku, gdy przedmiotem przetwarzania są dane o podwójnym statusie, tzn. są objęte tajemnicą telekomunikacyjną oraz stanowią jednocześnie dane osobowe, w rozumieniu Ustawy o ochronie danych osobowych. Sprzeczność wyżej wymienionych przepisów skutkuje zapadaniem niespójnych orzeczeń sądów administracyjnych w zakresie podstaw przetwarzania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną. Problematyka wyboru prawa właściwego do przetwarzania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną dotyczy wszystkich dostawców publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych, którzy przetwarzają duże wolumeny danych, co ma niewątpliwie wpływ na bezpieczeństwo obrotu prawnego na rynku telekomunikacyjnym. W artykule

przedstawione zostały również wnioski de lege ferenda w zakresie zmian przepisów odnoszących się do podstaw prawnych przetwarzania danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną.

W 2018 r. w 2 nr PUG ukazała się glosa wyroku NSA z 11 sierpnia 2017 r., II GSK 3252/15 pt. „Interes prawny do udziału w postępowaniu w sprawie zmiany rezerwacji częstotliwości”. Glosowany wyrok dotyczy istotnego aspektu każdego postępowania administracyjnego, jakim jest uprawnienie do udziału w postępowaniu administracyjnym. Uprawnienie to rozpatrywane jest w glosie w kontekście uregulowanej w art. 28 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 1257 ze zm., dalej „k.p.a.”) instytucji interesu prawnego. Wykładnia przepisu art. 28 k.p.a. dokonana została w związku z oceną przez Naczelny Sąd Administracyjny uprawnienia do udziału w postępowaniu administracyjnym wszczętym przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej (dalej „Prezes UKE”), z urzędu, na podstawie przepisu art. 123 ust. 1 pkt 1 i 3 pr.tel. w sprawie zmiany rezerwacji częstotliwości przez podmiot inny, niż dysponent zmienianej rezerwacji częstotliwości. W związku z rozbieżnymi stanowiskami w doktrynie na temat wykładni przepisu art. 28 k.p.a. Naczelny Sąd Administracyjny, dokonując wykładni tego przepisu, opowiedział się za obiektywną (materialną) teorią strony postępowania administracyjnego. Na tej podstawie Naczelny Sąd Administracyjny dokonał oceny występowania w analizowanej sprawie przepisów prawa materialnego jako przesłanki interesu prawnego. Mając powyższe na względzie niezwykle istotne jest stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego dotyczące charakteru prawnego postępowania w sprawie zmiany decyzji w sprawie rezerwacji częstotliwości, prowadzonego przez Prezesa UKE z urzędu na podstawie przepisu art. 123 ust. 1 pkt 1 i 3 pr.tel. Przedmiotem niniejszej glosy jest również interpretacja stanowiska Naczelnego Sądu Administracyjnego odnoszącego się do zakresu zastosowania przepisu art. 28 k.p.a. w zw. z art. 206 ust. 1 pr.tel. w kontekście uprawnienia przedsiębiorcy telekomunikacyjnego do odwołania się od decyzji krajowego organu regulacyjnego, wynikającego z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywa ramowa). Związek pomiędzy tymi przepisami analizowałem z punktu widzenia koncepcji autonomii proceduralnej państw członkowskich, jak również orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Pozostałe publikacje

1. Krasuski A., Zmienia się zasady kontroli firm telekomunikacyjnych, www.lex.pl, luty 2011.
2. Krasuski A., Zmiany w prawie telekomunikacyjnym, *Gazeta Prawna*, wrzesień 2005.
3. Krasuski A., Jedna ustawa wiele interpretacji, *Gazeta Prawna*, wrzesień 2005.
4. Krasuski A., Protest po obiedzie, *Computerworld*, 2005/3.
5. Krasuski A. UMTS tender in Poland, *Magazyn „Contact”*, 2005/6.
6. Krasuski A., Zanim podpiszesz, „*Computerworld – Raport specjalny pt. Optymalizacja kosztów telekomunikacyjnych*”, luty 2004.

7. Krasuski, A., Halo? Co słyhać? Jedno: idą wielkie inwestycje, Puls Biznesu 9.06.2005.

Ochrona danych osobowych oraz chmura obliczeniowa

Dorobek dotyczący zagadnień prawnych związanych z ochroną danych osobowych obejmuje, 6 monografii, 2 artykuły naukowe oraz 8 artykułów uzupełniających.

Monografie

W 2006 r. ukazała się nakładem Centrum Promocji Informatyki publikacja pod moją redakcją „Ochrona danych osobowych w praktyce przedsiębiorstw”. Publikacja uwzględniała analizę prawnych problemów występujących w praktyce stosowania o ochronie danych osobowych przedsiębiorców. Omówione zostały kwestie związane z przekazywaniem danych osobowych poza Europejski Obszar Gospodarczy.

W 2007 r. ukazała się nakładem wydawnictwa Lexis Nexis publikacja, której współautorem jest Dorota Skolimowska pt. „Dane osobowe w przedsiębiorstwie”. Mój udział w tej publikacji szacuję na 70 %. Wraz ze współautorką przedstawiliśmy pogłębioną analizę oparta na orzecznictwie i stanowisku doktryny w zakresie podstaw przetwarzania danych osobowych, statusu przedsiębiorców przetwarzających dane osobowe jak również obowiązków związanych z przetwarzaniem danych osobowych. Przyjęty został model badania prawa oparty na metodzie prawnoporównawczej, przyjmując za punkt wyjścia przepisy dyrektywy 95/46/WE w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych.

W 2008 r. ukazała się publikacja „Ochrona danych osobowych w Polsce z perspektywy dziesięciolecia” (red.), Paweł Fajgielski, Wydawnictwo KUL, Lublin, 2008, w której napisałem rozdział pt. „Zakres przedmiotowy ustawy o ochronie danych osobowych – uwagi de lege lata i de lege ferenda”. W rozdziale omówiona została m.in. problematyka luk prawnych wynikających z braku regulacji prawnej przedsiębiorców z Europejskiego Obszaru Gospodarczego prowadzących działalność gospodarczą w formie oddziałów w Polsce.

W 2010 r. ukazała się nakładem wydawnictwa Lexis Nexis publikacja pod tytułem „Outsourcing danych osobowych w działalności przedsiębiorstw.” W publikacji tej omówiłem zagadnienie outsourcingu z punktu widzenia przetwarzania danych osobowych ze szczególnym uwzględnieniem przedmiotu outsourcingu danych osobowych oraz podmiotów uczestniczących w outsourcingu. Przedstawiłem szczegółową analizę w kontekście outsourcingu danych osobowych pracowników, zakładów opieki zdrowotnej, działalności bankowej, działalności ubezpieczeniowej oraz działalności telekomunikacyjnej. W ramach omawiania outsourcingu w działalności telekomunikacyjnej omówiłem prawne aspekty stosowania modeli wirtualnego operatora telekomunikacyjnego.

W 2012 r. ukazała się nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer publikacja pod tytułem „Dane osobowe w obrocie tradycyjnym i elektronicznym”. W publikacji tej poddałem analizie problemy interpretacyjne odnoszące się do przepisów prawa dotyczących ochrony danych osobowych z perspektywy wskazanych w publikacji kasusów. Omówiłem zagadnienie przetwarzania danych osobowych w chmurze obliczeniowej poprzez zdefiniowanie zjawiska

chmury obliczeniowej oraz omówienie podstaw prowadzenia działalności gospodarczej z wykorzystaniem chmury obliczeniowej.

W 2018 r. ukazała się publikacja pt. „Ochrona danych osobowych na podstawie RODO”, nakładem Wolters Kluwer. W monografii przedstawiłem problemy prawne związane z przejściem na nowy model regulacji przetwarzania danych osobowych, jaki został przewidziany w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz.U. UE. L. 2016, 119, 1). Nowa regulacja prawna z zakresu ochrony danych osobowych przedstawiona została poprzez porównanie kluczowych instytucji z obowiązującymi regulacjami prawnymi, tj. z Ustawą z ustawą o ochronie danych osobowych oraz dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. UE. L. 1995, 281, 31).

Artykuły naukowe

W artykule pt. „Retencja danych – wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 lipca 2014 r., sygn. K 23/11, jaki ukazał się w „Radczy Prawnym, Dodatek Naukowy (Prawo, Zawód, Etyka i Świat) nr 155 / listopad 2014” omówiłem konsekwencje prawne wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) z 8 kwietnia 2014r. w połączonych sprawach C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd. oraz C-594/12 Kärntner Landesregierung i inni („Digital Rights”) w którym Trybunał orzekł, że Dyrektywa 2006/24/WE o retencji danych telekomunikacyjnych (tzw. „dyrektywa retencyjna”) jest nieważna. W tym kontekście poddałem analizie wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 30 lipca 2014 r., sygn. K 23/11, który badał konstytucyjność przepisów uprawniających służby państwowe do stosowania podsłuchów oraz umożliwiających dostęp do danych objętych tajemnicą telekomunikacyjną (np. do billingów).

W artykule napisanym wraz z Joanną Tomaszewską, Transfer of personal data to enforcement agencies – important court ruling in Poland, BNA 6/2005, omówione zostało orzecznictwo związane z problematyką przekazywania danych osobowych do firm windykacyjnych na podstawie przesłanek ustawowych przetwarzania, a więc bez zgody osób fizycznych, których dane są przetwarzane. Swój udział w tej publikacji szacuję na 50 %.

Pozostałe publikacje

1. Krasuski A., Cloud computing: nie taki diabeł straszny, www.legalpoint.pl, Warszawa, lipiec 2012.
2. Krasuski A., Gdy GIODO zapuka do drzwi, Magazyn OSOZ, Warszawa, marzec 2011.
3. Krasuski A., Kontrola GIODO. Jak się do niej przygotować?, Miesięcznik Dealer, lipiec-sierpień 2011.
4. Krasuski A., Po zmianie ustawy lepsza ochrona danych osobowych, www.lex.pl, luty 2011.
5. Krasuski A., International Data Transfers, CEE Guide, Londyn, 2010/8.

6. Krasuski A., Poland's DPA gains new fining powers, *Privacy Laws and Business, Data Protection and Privacy Information Worldwide, International Report*, February 2011/109.
7. Krasuski, A., *Uwaga dane osobowe, Rzeczpospolita*, wrzesień 2006.
8. Krasuski A., *Dane jak na dłoni, Gazeta Prawna*, wrzesień 2005.
9. Krasuski A., *Zgubiony administrator danych, Computerworld* 2005/6.

Dr. Andrzej Krasuski

Andrzej Krasuski